

بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دانشگاه اصفهان

آزاده رفیعی^۱، دکتر ایران باغبان^۲

چکیده

هدف اصلی این پژوهش، بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دانشگاه اصفهان بوده است. جامعه آماری پژوهش را دانشجویان دانشگاه اصفهان که در سال ۸۵-۸۴ مشغول به تحصیل بودند، تشکیل دادند. به منظور اجرای پژوهش، از میان دانشجویان دانشکده‌های دانشگاه اصفهان به شیوه تصادفی طبقه‌ای متناسب با حجم ۵۴۵ نفر انتخاب و با پرسشنامه نیازسنجی شغلی در دانشجویان ارزیابی شدند. نتایج نشان داد که سه نیاز آشنایی با مهارت‌های شغلی، آشنایی با مهارت‌های شغلی در رشته تحصیلی و آشنایی با علایق شغلی در بیشتر دانشجویان در اولویت قرار داشت. در دانشکده اقتصاد نیاز به آشنایی با مهارت‌های شغلی در اولویت بود و در دانشکده ادبیات نیاز آشنایی با مشاغل موجود در جامعه در اولویت قرار داشت. بین نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه اصفهان تفاوت وجود داشت ($P < 0.001$). بین نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دانشگاه اصفهان به تفکیک دانشکده تفاوت وجود داشت ($P < 0.001$). در نتیجه تفاوت نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی بین دانشکده‌ها حاکی از تفاوت نیاز بر حسب رشته تحصیلی آنان و شغل مورد نظر آنان در آینده می‌باشد و از طرفی نیاز بالا در برخی از دانشکده‌ها احتمال دارد ناشی از میزان آگاهی دانشجویان از وضعیت مشاوره و به ویژه مشاوره حرفه‌ای باشد. بنابراین براساس این یافته و یافته‌های سایر پژوهشگران دیگر در این زمینه لازم است هر دانشکده‌ای به فراخور نیاز خود از خدمات راهنمایی و مشاوره‌ای در جهت ارضای نیاز دانشجویان استفاده کند.

کلید واژه‌ها: راهنمایی، مشاوره شغلی، نیازهای دانشجویان

مقدمه

تا زمانی که فرد برای داشتن چیزی احساس نیاز نکند و به آن راغب نباشد، برای رسیدن به آن تلاش نخواهد کرد و در تغییر موفق نخواهد شد (شفیع آبادی، ۱۳۸۲).

۱. کارشناس ارشد مشاوره شغلی

۲. عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان

شغل یکی از نیازهایی است که افراد در طی زندگی خود بیشترین علاقه را به آن نشان می‌دهند. یک شغل صرفاً داشتن یک حرفه نیست، بلکه حکایتگر زندگی افراد است و شامل انتظارات شخصی، رویاهای درهم بافته شده یا همه جنبه‌های زندگی است. آنچه بیش از همه در این مقطع برای انتخاب شغلی مناسب ضروری می‌نماید، راهنمایی شغلی توسط فرد ماهر در این حرفه است. شناسایی نیازهای مراجعان مهم‌ترین موضوع در همه تدارکات راهنمایی شغلی است و این مداخلات باید از جایی شروع شود که مراجع وجود دارد و واکنشی به نیازهای بیان شده توسط خود مراجع باشد. اما نخستین جایی که فرصتی را برای کشف اصول اساسی نیازهای شغلی فراهم می‌کند دانشگاه و سپس نیاز خود دانشجویان است (سامپسون، پالمر، واتز، ۲۰۰۳). مشاوره شغلی یک ویژگی منحصر به فرد در درون حرفه مشاوره است، که رشد حرفه‌ای و سازگاری کاری افراد را در هر مرحله از زندگی از سطوح پیش دبستانی تا سطوح عالی علمی، از طریق درگیر کردن آنها در برنامه ریزی زندگی فراهم می‌کند و هدف آن یکپارچگی روانی - اجتماعی توانایی‌ها، رغبت‌ها و اهداف فرد با نقش‌های کاری است که توسط جامعه به وجود آمده و نیز مشاغلی که توسط شرکت‌ها سازماندهی شده است (ساویکاس^۲، ۲۰۰۳).

بنابراین نیازهای این قشر از جامعه، به ویژه نیاز به راهنمایی و مشاوره شغلی آنان حائز اهمیت است. امروزه صاحب‌نظران معتقدند دستیابی به توسعه پایدار فقط در سایه به کارگیری دانش روز و فناوری پیشرفته به دست می‌آید بنابراین برای قرار گرفتن در جاده توسعه و جلوگیری از عقب ماندگی باید شرایطی فراهم شود که دانشگاه‌ها بتوانند دانشجویان را برای به کارگیری فناوری جدید و پذیرش مسئولیت‌های مختلف در سطح سازمان و جامعه پرورش دهند. مواجه شدن با چالش جهانی امروز حکم می‌کند که بحث راهنمایی و مشاوره شغلی از حوزه محدود فعلی فراتر رود و با روش‌های جدید افراد را با دگرگونی‌ها و تحولات جهانی آماده سازیم. در ابتدای برنامه راهنمایی و مشاوره شغلی بررسی نیاز و نیازسنجی افرادی که می‌خواهند از این خدمات استفاده کنند اهمیت فوق‌العاده‌ای دارد. بر مبنای نیاز فردی افراد در زمینه خدمات راهنمایی و مشاوره شغلی جهت آمادگی شغلی آنان و برنامه‌ریزی مسیر شغلی می‌توان گام برداشت (آرولمانی^۳، ۲۰۰۴).

بیشتر دانشجویان در زمینه انتخاب شغل و به طور کلی در همان مراحل اولیه با مشکل روبه‌رو می‌شوند. نداشتن خودسنجی و خودارزیابی از مهارت‌ها و توانایی‌ها و علایق و رغبت

1. Sampson, Palmer & Watts
2. Savickas
3. Arulmani

شغلی خود، عدم ارتباط رشته تحصیلی با مشاغل موجود در جامعه و اینکه رشته‌های تحصیلی آنان کاربرد چندانی در جامعه ندارد، نا آشنایی با بازار کار و فرصت‌های شغلی سبب می‌شود که هنوز با سپری شدن سال‌های زیادی از زندگی و عمر خود همچنان در پی نیازهای شغلی ایده‌آل خود باشند. یک طرح شغلی موفق تصمیم‌گیری عاقلانه‌ای را از بین تمام انتخاب‌ها ممکن می‌سازد (لازو^۱، ۲۰۰۲).

نیازسنجی در واقع فرایند جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات است که بر اساس آن نیازهای افراد، گروه‌ها، سازمان‌ها و جوامع مورد شناسایی قرار می‌گیرد. این شناسایی از دیر باز هم در جوامع انسانی صورت می‌گرفته است، زیرا انسان از زمان آفرینش ناگزیر از شناسایی نیازهای متنوع خویش و تصمیم‌گیری درباره‌ی روش‌های برطرف ساختن آنها بوده است (فتحی، ۱۳۷۵).

نیازسنجی عبارت است از کاربرد فنونی که بتوان به کمک آنها اطلاعات مناسب را درباره‌ی نیازها گردآوری کرد و به الگوی نیازها و خواسته‌های فرد، گروه و جامعه دست یافت (روئمن و گانت^۲، ۱۹۸۷، به نقل از بابائی، ۱۳۸۲). لازو (۲۰۰۲) معتقد است که نمی‌توان نیازسنجی را پایه‌هایی دانست که خدمات مشاوره‌ی شغلی را برای دانشجویان فراهم می‌کند. به هر حال، برای اکثر گروه‌ها دریافت خدمات شغلی و چنین اطلاعاتی حقیقتاً یک روش ارزشمند و نوعی صرفه‌جویی در وقت برای تسریع در ارائه خدمات مشاوره‌ی شغلی است. براساس نتایج اطلاعاتی که به طور منظم جمع‌آوری شده، ویژگی‌ها و دیگر متغیرهای شغلی مرتبط که می‌توانند به گونه‌های برجسته فرایند کمک به دانشجویان را در انتخاب‌های شغلی مناسب یا دریافت دیگر مشاوره‌های شغلی مرتبط تسهیل کنند، به طور دقیق توصیف شده است. سرمایه‌گذاری در نیازسنجی متناسب با نیازهای دانشجو، هزینه‌ها و قابلیت دسترسی به سیستم‌های نیازسنجی برای دانشگاه و محدوده‌ی صلاحیت نیازسنجی از مسائل مهم می‌باشند.

پژوهش‌های انجام شده درباره‌ی نیازهای راهنمایی و مشاوره‌ی شغلی در دانشجویان دانشگاه به شرح زیر بوده است. در پژوهشی که توسط عابدی (۱۳۸۳) انجام گرفت، نیازهای راهنمایی و مشاوره‌ی دانشجویان استعداد درخشان دانشگاه اصفهان مطالعه و بررسی شد. وی نیازهای دانشجویان با استعداد درخشان را در پنج حیطه‌ی تحصیلی، شغلی، خانوادگی، رشدی و سازشی مورد بررسی قرار داد و نیاز به راهنمایی و مشاوره‌ی شغلی در این دانشجویان را در شش زمینه که عبارت است از: روش شناسایی علایق شغلی، روش کاربایی، روش کارآفرینی، روش شناخت استعداد شغلی، روش شناخت مسائل و مشکلات شغلی و روش سازگاری با یک شغل را بررسی

2. Luzzo

3. Resman & Gont

نمود. در تحلیل داده های به دست آمده مشخص شد که حدود ۴۶ درصد از دانشجویان استعداد درخشان در مقایسه با حدود ۲۱ درصد از دانشجویان عادی نیازمند روش شناسایی علایق شغلی خود هستند و این تفاوت از نظر آماری معنادار می باشد و در سایر زمینه های شغلی نیز اگرچه تفاوت دو گروه معنی دار نیست، ولی درصد افراد استعداد درخشان که خواستار روش کارآفرینی، کاریابی و چگونگی شناخت مشکلات شغلی اند بیشتر از دانشجویان عادی است.

در پژوهش فرح بخش و شفیع آبادی (۱۳۸۳) مسائل و مشکلات انتخاب شغل در گروهی از دانشجویان دانشگاه های شهر اصفهان و ضرورت ارائه خدمات مشاوره شغلی از نظر آنها بررسی شد. نتایج نشان داد که ۸۹ درصد از دانشجویان اظهار داشتند که نیاز به مراکز و یا کسانی دارند که بتوانند به آنها در فرایند شغل یابی آموزش دهد. ۷۱ درصد انتخاب شغل را خارج از توان و اراده خود می دانند و ۷۵ درصد از نوع اقداماتی که باید انجام دهند تا پس از فراغت از تحصیل به شغل مورد نظر خود دست یابند هیچ آگاهی ندارند. و ۷۷ درصد از دانشجویان نیازمند خدمات مشاوره شغلی از سوی مراکز مشاوره در دانشگاه ها هستند.

معتمدی (۱۳۸۴) نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان دانشگاه شهرکرد را بررسی کرد. در این پژوهش، ۵۰۰ دانشجو انتخاب شدند و با پرسشنامه سنجش نیازهای راهنمایی و مشاوره (عابدی، ۱۳۸۳) که عوامل دیگری نیز در زمینه مسائل مذهبی و مسائل بهداشتی به آن اضافه شده بود مورد ارزیابی قرار گرفتند. نتایج حاکی از آن بود که بین ۲۴ تا ۷۷ درصد دانشجویان دانشگاه شهرکرد به انواع راهنمایی و مشاوره نیاز دارند که بیشترین نیاز در زمینه روش کاریابی ۷۷/۳، روش کارآفرینی ۷۳/۶ و شناخت جنس مخالف ۷۰/۳ درصد و کمترین نیاز در زمینه های بهداشت شخصی ۲۴/۲ و بهداشت عمومی ۲۸/۳ بوده است.

ربیعی (۱۳۸۵) نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد را در پنج حیطه کلی (تحصیلی، شغلی، خانوادگی، رشدی و سازشی) مورد بررسی قرار داد. در زمینه راهنمایی شغلی پنج نیاز مطرح شد که میزان نیازبندی افراد به هر یک از زمینه های راهنمایی شغلی بدین صورت بوده است. روش شناخت علایق شغلی ۳۵/۴، روش کاریابی ۴۷/۶، روش کارآفرینی ۳۰ درصد، روش شناخت استعداد شغلی ۳۵/۵، روش سازگاری با شغل ۳۰/۵ بوده است. در این زمینه اولین نیاز، نیاز به آشنایی با روش کاریابی شناخته شد.

در پژوهش های انجام شده در خارج از کشور، در پژوهش کرنی^۱ و همکاران (۱۹۷۰) پس از بررسی نیازهای شغلی دانشجویان متوجه شدند که درصد بالایی از دانشجویان در جریان

تصمیم‌گیری دچار مشکل هستند. به این منظور از بسته‌های اکتشاف شغل استفاده کردند که طی این کار هر دانشجو پنج قدم در جریان تصمیم‌گیری برای نگرانی شغلی و آموزشی برمی‌داشت. اولین قدم، در زمینه شناسایی مشکل است. آیا من نیاز دارم که در جریان یادگیری درباره خودم و دنیای کار برای برنامه‌ریزی مسیر شغلی و آموزشی گام بردارم. دومین قدم، تمرکز بر جمع‌آوری اطلاعات مناسب درباره خود و فهم دنیای کار و سومین قدم، کشف تفاوت‌ها و انتخاب یکی از مشاغل است که بیشتر با فرد همخوان است. چهارمین قدم، به مرحله اجرا در آوردن انتخاب شغلی آزمایشی است، که به دانشجویان در به مرحله اجرا در آوردن انتخاب کمک می‌شود. سرانجام در قدم پایانی به ارزیابی تصمیم‌گیری به صورت دوره‌ای و در فواصل معین اقدام می‌شود.

ولمن^۱ (۱۹۷۳) در طی دو سال به بررسی و ارضای نیازهای شغلی در دانشجویان در دو دانشگاه اقدام کرد و به این نتیجه دست یافت که ۶۳ درصد از راهنمایی و برنامه‌ریزی مسیر شغلی اطلاع ندارند و یا دارای اطلاع اندکی هستند و احساس می‌کنند که هنوز به برنامه‌ریزی بیشتری نیاز دارند. ۶۸ درصد از دانشجویان در برنامه‌های راهنمای شغلی شرکت کرده و میل به ادامه این برنامه‌ها را اظهار کرده‌اند. ولمن در طی این دو سال به منظور پیشرفت شغلی به مداخلات تحصیلی و سمینار برنامه‌ریزی مسیر شغلی مبادرت ورزید. هدف اولیه این سمینار کمک به دانشجویان برای آگاهی از جریان تصمیم‌گیری شغلی بوده تا بتوانند شغل خود را در ارتباط با نگرانی و استرس‌های اطراف پیدا کنند. این سمینار برای شناسایی چندین حوزه شغلی ویژه از علائق و ارزش‌ها تا تصمیم‌گیری در شغل را شامل می‌شد.

واسبرگ^۲ و همکاران (۱۹۸۲)، در بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در دانشجویان بیان کرده‌اند که ۵۰ تا ۸۰ درصد از دانشجویان در بیان موضوع شغلی نگرانی خاصی دارند، نیاز به راهنمایی و مشاوره شغلی بیشتر از نیاز به راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شخصی است و ظاهراً این موضوع در دهه قبل در دانشگاه رایج بوده است. نتایج حاکی از این بود که ۸۰ درصد دانشجویان نیاز برای کمک در شناسایی فرصت‌های شغلی در ارتباط با رشته تحصیلی و اطلاعات درباره تجارب کاری در یک حوزه شغلی را بیان می‌کنند. ۷۷ درصد نیازمند رشد مهارت‌های جستجوی شغلی هستند و ۷۲ درصد علاقه‌مند به یادگیری چگونگی آمادگی برای شغل.

2. Wollman

3. Weissberg

لانبرگ^۱ (۱۹۸۳) به بررسی نیازهای شغلی دانشجویان دانشگاه واشنگتن پرداخت و متوجه شد که دانشجویان به اندازه کافی از برنامه‌های راهنمایی و مشاوره شغلی مرکز مشاوره دانشگاه استفاده نمی‌کنند. این بررسی در مورد دانشجویان دوره لیسانس دانشگاه واشنگتن انجام شد. او به درجه‌بندی نیاز آنان برای آمادگی و مشورت شغلی پرداخت. در تحلیل داده‌ها این نتایج به دست آمد: ۶۵ درصد دانشجویان درباره عدم تعادل بین تحصیلات دانشگاهی خود و مشاغل موجود در جامعه نگران بودند. ۴۷ درصد درباره انتظارات شغلی خود دچار اضطراب شده بودند و ۲۶ درصد بیشتر بر مشکلات شغلی و فقدان شغل مرتبط با رشته تحصیلی تمرکز داشتند.

ور^۲ (۱۹۸۶) در پژوهشی، در یک دانشگاه خصوصی به منظور شناسایی نیازهای شغلی دانشجویان سه حیطه را بررسی کرد. حیطه اول: اطلاع درباره خود؛ حیطه دوم: شناخت درباره دنیای کار؛ حیطه سوم: مهارت انجام کار. این الگو ترکیبی از یک موضوع برای مشاوره شغلی آموزش و تمرینات مرتبط با آن را فراهم می‌کند. درصد بالایی از دانشجویان بیشترین نیاز خود را به شناسایی دنیای کار و مهارت در انجام کار به جای شناسایی علایق و استعداد خود بیان کرده‌اند. و چنین بیان می‌کند که اگر دانشجویان از دنیای کار و مهارت در انجام کار مطلع باشند به خودشناسی آنان کمک شایان توجهی خواهد شد. در این دانشکده در شروع نیمسال تحصیلی دانشجویان در مراکز رشد شغلی به فعالیت پرداختند و با ارتقا و پیشرفت در فعالیت رشد شغلی به شناسایی علایق، ارزش‌ها و توانایی خود نایل آمدند و برای تغییر نگرش در دانشجویان، خلاقانه از الگوهای مناسب به منظور خودشناسی استفاده شد.

آستین^۳ و همکاران (۱۹۹۳) در بررسی نیازهای شغلی دانشجویان به این نتیجه رسیدند که نیاز به برنامه‌ریزی مسیر شغلی و کاریابی در میان دانشجویان دانشگاه افزایش چشمگیری داشته است. دانشجویان هدف اولیه برای ورود به دانشگاه را آمادگی برای شغل دانسته و اعلام کرده‌اند که نیاز به کمک حرفه‌ای در این زمینه دارند و ۸۲ درصد دانشجویان سال اول در ایالت متحده دلیل مهم برای رفتن به دانشگاه را دستیابی به شغل بهتر دانسته‌اند.

کلی و وایت^۴ (۱۹۹۳) در پژوهشی، بیان کرده‌اند که بیشتر دانشجویان دانشگاه طیف وسیع از انتخاب شغلی را قبل از انتخاب در رشته تحصیلی یا تصمیم‌گیری شغلی بیان نمی‌کنند و نمونه انتخابی آنان معمولاً سراغ رشته‌ها یا شغل‌هایی رفته‌اند که بیشتر در خانواده آنان بوده است. آنها نمی‌دانند که رشته تحصیلی یک مجوز برای برنامه‌ریزی مسیر شغلی و حرفه‌ای است،

1. Lunneborg
2. Ware
3. Astin
4. Kelly & White

اکثر دانشجویان، به ویژه دانشجویان سال اول و دوم، سطح کافی خودشناسی را ندارند و یا نیاز به آگاهی از شغل در ساختن تصمیم شغلی خود را بیان نمی‌کنند. اغلب دارای کمبود دانش و نیاز به تجربه در ساختن یک برنامه ریزی مسیر شغلی یا انتخاب در رشته و تصمیم شغل دارند. مک برد و مافو^۱ (۱۹۹۴) در پژوهشی، در بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در دانشگاه وبرجینیا، نیازهای پنجگانه شغلی زیر را به ترتیب اولویت بیان کردند:

۱) نیاز به مراجعه به مشاوران شغلی برای تشخیص دانشجویان واجد شرایط معرفی به کارفرمایان؛

۲) نیاز به دریافت اطلاعات درباره شغل‌های ویژه منطبق با علایق؛

۳) نیاز به یادگیری در چگونه پر کردن دفترچه کاری و ارتباط آن با استخدام بهتر؛

۴) نیاز به طرز برخورد و صحبت با کارفرمایان در محل کار به منظور افزایش فرصت استخدامی.

۵) نیاز به افزایش تجارب کاری در نواحی شغلی مرتبط با علایق استخدامی.

در پژوهشی که در یکی از مراکز جامع و بزرگ آموزش عالی در دانشگاه پنسیلوانیا^۲ (۱۹۹۴) در طی سال تحصیلی ۱۹۹۳-۱۹۹۴ انجام گرفت، معلوم شد که نیاز دانشجویان به نوشتن سابقه تحصیلی و شغلی / رزومه ۴۱ درصد، انتخاب رشته اصلی / شغل ۱۷ درصد، جستجوی شغل ۱۴ درصد، اطلاعات شغلی ۸ درصد، فرم درخواست مصاحبه ۶ درصد، جستجوی شغل در تابستان ۶ درصد، رفتن به مدرسه حرفه‌ای ۴ درصد، مهارت‌های مصاحبه دو درصد، دریافت اطلاعات ۲ درصد است. از طرف دیگر، افرادی که به تهیه رزومه تمایل داشتند اغلب دانشجویان کلاس بالاتر بودند و برای آنان دریافت کمک برای انتخاب رشته / شغل بیشترین اهمیت را داشت. به طور کلی دانشجویان سال اول نیاز به آزمایش درباره شغل خود را بیان می‌کنند. در حقیقت دو سوم از یک میلیون دانشجوی سال اول اعلام کرده‌اند از انتخاب شغلی خود مطمئن نیستند.

اهمیت و ضرورت پژوهش

انتخاب شغل کار ساده‌ای نیست که یک دانشجو بتواند در یک زمان کوتاه و محدود و بلافاصله پس از فراغت از تحصیل انجام دهد. جستجوی شغل و کار یکی از مهارت‌های اساسی و مهم زندگی در قرن بیستم و به طریق اولی قرن بیست و یکم است. زیرا شرایط عدم تعیین شغل در دنیای متحول امروزی، انتخاب و تصمیم‌گیری شغلی را آنچنان پیچیده کرده که یک فرد با یادگیری‌های معمول و روزمره و اخذ یک مدرک تحصیلی قادر به دستیابی به شغل مناسب

1. Mc Bride and Muffo
2. Pennsylvania State University

نیست. در چنین وضعی شخص جویای کار، نیازمند مهارت‌های روانی و اجتماعی خاصی است که بتواند در این راه بی‌ثبات و شدیداً متغییر شغل و کار مورد نظر و متناسب با استعداد خود را جستجو کند و با آن سازگار گردد، یا بر حسب نیازها و پیشرفت‌های جدید شغل یا مشاغل جدیدی را ایجاد کند (ژوسی انیسمما، ۱۹۹۸).

اهمیت پژوهش حاضر را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

(۱) این پژوهش چارچوب نظری نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی موجود در درون دانشگاه و در بین دانشجویان را ارائه می‌دهد که می‌تواند مبنایی جهت راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دانشگاه باشد.

(۲) این پژوهش برای انتخاب صحیح و دقیق، اولویت‌بندی نیازها و طبقه‌بندی نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی را بیشتر نمایان می‌کند که در نهایت تشخیص و انتخاب صحیح‌تر شغل را امکان پذیر می‌سازد.

(۳) الگوی راهنمایی و مشاوره شغلی بر اساس نیازهای بومی به مشاوران کمک می‌کند. جریان و مسیر مشاوره شغلی خود را واقع بینانه ادامه دهند و فضا را برای ایجاد نظریه‌های ملی انتخاب شغل فراهم می‌آورد.

پرسش‌ها و فرضیه‌های این پژوهش عبارت‌اند از:

پرسش‌های پژوهش

- نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دانشگاه اصفهان به ترتیب اولویت کدامند؟
- نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در دانشکده‌های دانشگاه اصفهان به ترتیب اولویت کدامند؟

فرضیه پژوهش

- بین نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه اصفهان تفاوت وجود دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر پژوهشی توصیفی، شامل توصیف ویژگی‌های افراد یا پدیده‌های دیگر در یک نمونه

خاص است و به شرح ویژگی‌های یک نمونه در یک مقطع زمانی می پردازد. جامعه آماری کلیه دانشجویان دانشگاه اصفهان در سال تحصیلی ۸۵-۸۴ بودند.

نمونه و روش نمونه‌گیری

از آنجا که دانشگاه اصفهان دارای هفت دانشکده است، در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب با حجم استفاده شد. برای تعیین حجم نمونه ۳۰ نفر از دانشجویان به طور تصادفی انتخاب شدند و پس از محاسبه واریانس، حجم نمونه (۵۴۵) برآورد شد و سپس بر اساس نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم، تعداد اعضای نمونه مورد نظر در سطح دانشگاه اصفهان براساس جدول ۱ تعیین شد. شایان ذکر است که آمار به دست آمده از اداره کل آموزش مرکز اطلاعات و آمار در سال ۱۳۸۵ گرفته شد.

جدول ۱. توزیع نمونه به تفکیک دانشکده

تعداد افراد در دانشکده‌ها	نمونه متناسب با حجم	درصد نمونه متناسب با حجم	تعداد دختر در نمونه	تعداد پسر در نمونه	دانشکده‌ها
۲۰۴۵	۹۷	۱۷/۸	۴۸	۴۹	اقتصاد
۱۲۰۰	۵۷	۱۰/۸	۲۹	۲۹	فنی و مهندسی
۲۰۸۱	۹۹	۱۷/۸	۴۹	۴۹	ادبیات
۱۱۸۶	۵۷	۱۰/۳	۲۹	۲۸	زبان
۲۶۶۶	۱۲۹	۲۳/۹	۶۵	۶۴	علوم
۱۵۰۰	۷۱	۱۲/۲	۳۵	۳۶	روان‌شناسی
۲۴۹	۳۵	۶/۲	۱۷	۱۸	تربیت بدنی
۱۰۹۲۷	۵۴۵	۱۰۰/۰	۲۷۲	۲۷۳	جمع کل

از آنجا که هدف از پژوهش بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی هر دو جنس بود، سعی شد در دانشکده‌ها تعداد نمونه برحسب جنسیت یکسان باشد. ابزار استفاده شده در این پژوهش مقیاس سنجش نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی محقق ساخته بود. برای ساخت این پرسشنامه پس از تعریف دقیق سازه مورد نظر حیطه‌های آزمون که شامل خودشناسی (علايق، مهارت‌ها، اهداف، ارزش‌ها و استعداد شغلی) و شناخت بازار کار (راهبردهای جستجوی شغل، روش‌های کارایی و روش‌های کارآفرینی) است، تعیین شد.

سپس پیش‌نویس پرسش‌ها که شامل ۴۲ پرسش بود تهیه و توسط پنج متخصص در دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی روایی محتوایی آن تأیید شد. تعیین روایی پرسش‌های آزمون روی ۳۰ نفر از دانشجویان که به طور تصادفی انتخاب شدند اجرا شد. همبستگی هر پرسش با نمره کل محاسبه شد و پرسش‌هایی که همبستگی معنادار با نمره کل داشتند باقی ماندند و بقیه پرسش‌ها حذف گردید. به این ترتیب فرم نهایی آزمون با ۳۵ پرسش آماده گردید. برای نمره‌گذاری از طیف لیکرت ۱ تا ۵ استفاده شد. که در آن گزینه یک کاملاً مخالف نشان دهنده نیاز کمتر و گزینه پنج کاملاً موافق نشان دهنده نیاز بیشتر بود. همچنین در این بررسی پایایی آزمون از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۷ محاسبه شد.

یافته های پژوهش

پرسش‌های پژوهش

پرسش اول: نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دانشگاه اصفهان به ترتیب اولویت کدامند؟

در جدول ۲، اولویت‌بندی نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در دانشجویان دانشگاه اصفهان آمده است.

همان‌طور که در جدول ۲ مشهود است، پنج نیاز اول راهنمایی و مشاوره شغلی در دانشجویان دانشگاه اصفهان عبارت‌اند از: نیاز به آشنایی با مهارت‌های شغلی، نیاز به آشنایی با مهارت‌های شغلی در رشته تحصیلی، نیاز به آشنایی با علایق شغلی، نیاز به آشنایی با اهداف شغلی و نیاز به راهنمایی به سمت شغلی با امکان ترقی و پیشرفت. از طرفی نیازهایی که در انتهای جدول جای دارند عبارت‌اند از: نیاز به شناسایی استعداد شغلی با استفاده از آزمون، نیاز به آشنایی با نگارش نامه تقاضای استخدام، صحبت با اطرافیان درباره تناسب رشته با شغل، استفاده از فرد ماهر برای شناسایی استعداد شغلی و آشنایی با روش‌های کارآفرینی.

جدول ۲. اولویت بندی نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دانشگاه اصفهان (n=۵۴۵)

اولویت	نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی	میانگین	انحراف معیار
۱	آشنایی با مهارت‌های شغلی	۴/۴۴	۰/۸۴
۲	آشنایی با مهارت‌های شغلی در رشته تحصیلی	۴/۳۰	۰/۹۱
۳	آشنایی با علایق شغلی	۴/۲۸	۰/۹۴
۴	آشنایی با اهداف شغلی	۴/۲۵	۰/۹۸
۵	راهنمایی به سمت شغلی با امکان ترقی و پیشرفت	۴/۲۴	۰/۹۸

۱/۰۲	۴/۲۳	آشنایی با مهارت‌های افزایش استخدام	۶
۰/۹۴	۴/۲۰	آشنایی در زمینه مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی	۷
۰/۹۴	۴/۱۸	نیاز به یک برنامه‌ریزی مسیر شغلی	۸
۱/۰۳	۴/۱۵	آشنایی با امکانات بالقوه کاری در زمینه رشته‌ام	۹
۱/۰۹	۴/۰۸	راهنمایی به سمت شغلی با پرستیژ اجتماعی	۱۰
۰/۹۹	۴/۰۷	آشنایی با مفادی ورود به بازار کار	۱۱
۱/۶۲	۴/۰۵	آگاهی از مشاغل موجود در جامعه	۱۲
۱/۰۹	۴/۰۴	راهنمایی به سمت شغلی با امنیت روانی	۱۳
۱/۰۲	۴/۰۳	آشنایی با دنیای کار و چشم انداز استخدام	۱۴
۱/۰۵	۴/۰۲	راهنمایی به سمت شغلی با امکان خلق و ابداع	۱۵
۱/۰۷	۴/۰۱	آشنایی با نقاط قوت و ضعف حرفه ای	۱۶
۰/۹۶	۴/۰۱	آشنایی با روشهای کاریابی	۱۶
۱/۰۶	۴/۰۱	آشنایی با چگونگی خلق فرصت شغلی برای خود	۱۶
۱/۰۷	۴/۰۰	آشنایی با راهبردهای جستجوی شغل	۱۷
۱/۰۹	۳/۹۸	آشنایی با روش های ایجاد یک شغل جدید	۱۸
۱/۱۶	۳/۹۷	راهنمایی به سمت شغلی با حقوق بالا	۱۹
۱/۰۹	۳/۹۵	آشنایی با مهارت‌های مصاحبه ای و ارتباطی	۲۰
۱/۱۱	۳/۹۵	اطلاع در مورد کار و کاریابی	۲۰
۱/۱۳	۳/۹۳	صحبت با فرد ماهری درباره تناسب رشته با شغل	۲۱
۱/۱۷	۳/۹۳	اطلاع درباره نحوه استخدام	۲۱
۱/۱۳	۳/۸۵	راهنمایی به سمت شغلی علمی پژوهشی	۲۲
۱/۰۳	۳/۸۳	آشنایی با خلق فرصت شغلی برای دیگران	۲۳
۱/۰۸	۳/۸۰	آشنایی با مؤسسات و مراکز حرفه آموزی	۲۴
۱/۱۸	۳/۷۶	آشنایی با طرز نوشتن رزومه	۲۵
۱/۲۵	۳/۷۴	آشنایی با روش‌های کار آفرینی	۲۶
۱/۱۷	۳/۷۳	فرد ماهر برای شناسایی استعداد شغلی	۲۷
۱/۱۴	۳/۷۱	آشنایی با نگارش نامه تقاضای استخدام	۲۸
۱/۱۹	۳/۶۹	صحبت با اطرافیان درباره تناسب رشته با شغل	۲۹
۱/۱۸	۳/۵۷	شناسایی استعداد شغلی با استفاده از آزمون	۳۰

جدول ۳. اولویت و میانگین نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در دانشجویان بر حسب جنسیت

دانشجویان پسر			دانشجویان دختر			موارد
انحراف معیار	میانگین	اولویت	انحراف معیار	میانگین	اولویت	
۰/۶۹	۴/۵۰	۱	۰/۹۷	۴/۳۸	۱	آشنایی با مهارت‌های شغلی
۰/۷۸	۴/۳۶	۳	۱/۰۰	۴/۲۳	۲	آشنایی با مهارت‌های شغلی در رشته تحصیلی
۰/۸۱	۴/۳۱	۴	۱/۰۶	۴/۲۰	۳	آشنایی با اهداف شغلی
۰/۹۰	۴/۲۸	۵	۱/۰۴	۴/۲۰	۳	راهنمایی به سمت شغلی با امکان ترفی و پیشرفت
۰/۹۰	۴/۲۶	۷	۰/۹۸	۴/۲۰	۳	
۰/۹۱	۴/۳۸	۲	۱/۰۷	۴/۱۸	۴	آشنایی با مهارت‌های افزایش احتمال استخدام
۱/۰۵	۴/۲۰	۸	۰/۹۷	۴/۱۶	۵	آشنایی با علایق شغلی
۰/۹۰	۴/۲۷	۶	۰/۹۸	۴/۱۴	۶	آشنایی با برنامه‌ریزی مسیر شغلی
۰/۹۵	۴/۱۹	۹	۱/۱۰	۴/۱۱	۷	آشنایی با مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی
۰/۹۷	۴/۰۲	۱۹	۲/۰۹	۴/۰۸	۸	آشنایی با امکانات بالقوه کاری در زمینه رشته
۰/۹۵	۴/۱۱	۱۲	۰/۹۸	۴/۰۴	۹	آشنایی با مشاغل موجود در جامعه
۰/۹۹	۴/۰۳	۱۷	۱/۰۸	۴/۰۲	۱۰	آشنایی با میدادی ورود به بازار کار
۰/۹۰	۴/۰۲	۱۹	۱/۱۱	۳/۹۸	۱۱	راهنمایی به سمت شغلی با امکان خلق و ابداع
۰/۹۹	۴/۱۸	۱۰	۱/۲۰	۳/۹۸	۱۱	آشنایی با راهبردهای جستجوی شغل
۱/۰۲	۴/۰۵	۱۶	۱/۰۸	۳/۹۷	۱۲	راهنمایی به سمت شغلی با پرستیژ اجتماعی
۱/۰۶	۴/۱۰	۱۴	۱/۰۶	۳/۹۶	۱۳	آشنایی با نقاط قوت و ضعف حرفه ای
۱/۰۲	۳/۹۴	۲۲	۱/۱۳	۳/۹۶	۱۳	آشنایی با دنیای کار
۱/۱۴	۴/۰۲	۱۹	۱/۱۴	۳/۹۵	۱۴	آشنایی با مهارت‌های مصاحبه ای و ارتباطی
۰/۹۵	۳/۹۴	۲۲	۱/۱۸	۳/۹۳	۱۵	آشنایی با روشهای ایجاد یک شغل جدید
۱/۰۳	۴/۰۹	۱۵	۱/۰۹	۳/۹۳	۱۵	آشنایی با نحوه استخدام
۱/۰۴	۴/۱۵	۱۱	۱/۲۱	۳/۹۳	۱۵	آشنایی با خلق فرصت شغلی برای خودم
۱/۰۹	۳/۹۵	۲۱	۱/۱۱	۳/۹۱	۱۶	راهنمایی به سمت شغلی با امنیت روانی
۱/۱۵	۴/۱۱	۱۳	۱/۰۱	۳/۹۱	۱۶	صحبت با فرد ماهر درباره تناسب رشته با شغل
۱/۰۶	۴/۰۳	۱۸	۱/۱۸	۳/۹۰	۱۷	آشنایی با روش‌های کاربایی
۱/۱۷	۴/۰۱	۲۰	۱/۱۲	۳/۸۹	۱۸	راهنمایی به سمت شغلی با حقوق بالا
۱/۰۵	۳/۶۷	۲۹	۱/۲۲	۳/۸۱	۱۹	اطلاعات درباره کار و کاربایی
۰/۹۷	۳/۸۸	۲۴	۱/۰۹	۳/۷۹	۲۰	آشنایی با روش‌های کار آفرینی
۱/۰۲	۳/۹۱	۲۳	۱/۲۰	۳/۷۸	۲۱	آشنایی با خلق فرصت شغلی برای دیگران
۱/۱۴	۳/۸۳	۲۵	۱/۱۴	۳/۷۷	۲۲	راهنمایی به سمت شغلی علمی، پژوهشی
۱/۱۴	۳/۶۷	۲۸	۱/۱۷	۳/۷۵	۲۳	آشنایی با مؤسسات و مراکز حرفه آموزی

۱/۱۱	۳/۷۵	۲۷	۱/۳۱	۳/۷۲	۲۴	آشنایی با نگارش نامه تقاضای استخدام
۱/۱۷	۳/۶۷	۲۹	۱/۲۲	۳/۷۱	۲۵	صحبت با فرد ماهر در شناسایی استعداد
۱/۲۷	۳/۸۲	۲۶	۱/۲۱	۳/۶۹	۲۶	صحبت با اطرافیان درباره تناسب رشته و شغل
۱/۱۶	۳/۵۴	۳۰	۱/۱۹	۳/۶۰	۲۷	آشنایی با طرز نوشتن رزومه استفاده از آزمون در شناسایی استعداد شغلی

همان طور که در جدول ۳ مشهود است، دو جنس دختر و پسر در زمینه چهار نیاز از اولویت یکسان برخوردار بوده اند. این نیازها عبارت‌اند از نیاز اول: آشنایی با مهارت‌های شغلی؛ نیاز ششم: آشنایی با مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی؛ نیاز پانزدهم: آشنایی با خلق فرصت شغلی برای خود؛ نیاز بیست و ششم: آشنایی با طرز نوشتن رزومه و در زمینه اولویت در سایر نیازها بین دو جنس تفاوت وجود داشته است.

پرسش دوم: نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در دانشکده‌های دانشگاه اصفهان به ترتیب اولویت کدامند؟

در جدول ۴، اولویت‌بندی نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در دانشکده های دانشگاه اصفهان آمده است.

به طور کلی میزان نیاز به راهنمایی و مشاوره شغلی با توجه به میانگین و انحراف معیار در دانشکده ها در دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی از همه دانشکده ها بیشتر بوده است.

جدول ۴. میزان نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دانشگاه اصفهان به تفکیک دانشکده

انحراف معیار	میانگین	دانشکده ها
۱۶/۲۳	۱۳۷/۹۴	اقتصاد
۱۸/۸۲	۱۳۴/۲۰	فنی و مهندسی
۱۷/۵۲	۱۳۵/۷۳	ادبیات و علوم انسانی
۱۴/۹۱	۱۳۸/۷۰	زبان
۱۳/۴۱	۱۳۱/۰۷	علوم
۱۶/۲۲	۱۴۰/۱۳	علوم تربیتی و روان‌شناسی
۱۶/۲۷	۱۴۰/۰۹	تربیت بدنی
۱۶/۲۷	۱۳۶/۰۰	جمع کل

به طور کلی میزان نیاز به راهنمایی و مشاوره شغلی با توجه به میانگین و انحراف معیار در دانشکده‌ها در دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی از همه دانشکده‌ها بیشتر بوده است.

فرضیه پژوهش: بین نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه اصفهان تفاوت وجود دارد.
میانگین و انحراف معیار نمرات نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دختر و پسر در جدول ۵ آمده است.

جدول ۵. میانگین و انحراف معیار نمرات نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دختر و پسر

جنسیت	میانگین	انحراف معیار
پسر	۱۳۴/۲۲	۱۴/۷۸
دختر	۱۳۴/۷۹	۱۷/۵۸

برای تعیین معناداری و تفاوت بین دو جنس از آزمون تحلیل واریانس استفاده شد.

جدول ۶. خلاصه نتایج تحلیل واریانس بین جنسیت و دانشکده های دانشگاه اصفهان

جنسیت	مجموع مجزورات	میانگین مجزورات	معناداری
دانشکده	۱۰۲۰/۷۱۵	۹۹۰/۸۱۹	۰/۲۰۳
تعامل بین جنسیت و دانشکده	۹۹۰/۸۱۹	۵۱۵/۱۵۰	۰/۲۵۰
	۵۵۵/۷۶۹	۲۵۲/۳۹۶	۰/۰۴۱

همان طور که در جدول ۶ مشهود است، بین نیازهای دانشجویان دانشکده های دانشگاه اصفهان تفاوت معناداری وجود ندارد و همین طور بین نیازهای دانشجویان با توجه به جنسیت تفاوت معنادار وجود ندارد. در صورتی که کنش متقابل بین دانشجویان در دانشکده و جنسیت معنادار است، یعنی تفاوت بین دانشجویان دانشکده های دانشگاه اصفهان به جنسیت بستگی دارد.

بحث و نتیجه گیری

پرسش اول: نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دانشگاه اصفهان به ترتیب اولویت کدامند؟

همان گونه که از نتایج تحلیل استنباط می گردد، ده نیاز اول دانشجویان عبارتند از: آشنایی با مهارت های شغلی، آشنایی با مهارت های شغلی در رشته تحصیلی، آشنایی با علایق شغلی،

آشنایی با اهداف شغلی، راهنمایی به سمت شغلی با امکان ترقی و پیشرفت، آشنایی با مهارت‌های افزایش استخدام، آشنایی در زمینه مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی، نیاز به برنامه‌ریزی مسیر شغلی، آشنایی با امکانات بالقوه کاری در زمینه رشته‌ام و راهنمایی به سمت شغلی با پرستیژ اجتماعی. این نتایج با نتایج پژوهش زیر همخوانی دارد.

آستین و همکاران (۱۹۹۳) در پژوهشی پس از بررسی نیازها و تحلیل داده‌ها نیاز به برنامه‌ریزی مسیر شغلی و کاریابی در میان دانشجویان دانشگاه را بالاترین سطح نیاز در بین آنان بیان کرده‌اند. که این دو نیاز در بین ده اولویت نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دانشگاه اصفهان نیز وجود داشت.

پرسش دوم: نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در دانشکده‌های دانشگاه اصفهان به ترتیب اولویت کدامند؟

پس از بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در دانشکده‌ها این نتیجه به دست آمد که هر دانشکده‌ای از نظر در اولویت بودن نیازها با هم متفاوت است. مثلاً برای دانشکده اقتصاد بیشتر نیاز به آشنایی با مهارت‌های شغلی در اولویت بوده، در صورتی که در دانشکده ادبیات نیاز به آشنایی با مشاغل موجود در جامعه در اولویت قرار داشته است. می‌توان چنین بیان کرد که دانشجویان در دانشکده‌های مختلف دانشگاه اصفهان با توجه به رشته تحصیلی خود و حتی دانشکده‌هایی که در آنجا مشغول به تحصیل هستند از نظر اولویت نیازها با هم متفاوتند.

این یافته با نتایج پژوهش ربیعی (۱۳۸۵) در دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد مبنی بر اولویت نیازها در دانشجویان دانشگاه شهرکرد همخوان بوده است. در این پژوهش نیاز راهنمایی و مشاوره در دانشجویان رشته دامپزشکی متفاوت با نیاز دانشجویان رشته کشاورزی و رشته‌های دیگر بوده است.

همچنین در تحقیق جونز^۱ و همکاران (۲۰۰۳) که به بررسی نیازهای مشاوره‌ای دانشجویان در دانشکده‌های مختلف پرداختند و دریافتند که نیازهای مشاوره‌ای دانشجویان برای دریافت خدمات مشاوره‌ای متفاوت است، همخوان بوده است.

در پژوهش دیگری السون^۲ و همکاران (۲۰۰۲) به بررسی میانگین و انحراف معیار هر یک از نیازها بین رشته‌ها و دانشکده‌های مختلف دانشگاه پرداختند، درست همانند کاری که در پژوهش حاضر انجام شد. آن‌ها در پژوهش خود دریافتند که نیازهای دانشکده پرستاری بسیار متفاوت از

1. Jones
2. Luzzo

سایر دانشکده هاست و برای این مسئله به عوامل و شرایط سخت کاری در رشته پرستاری اشاره داشتند. اگر چه رشته‌های مورد بررسی در این پژوهش و پژوهش السون متفاوت است، ولی می‌توان گفت نتایج دو پژوهش مشابه است.

در تحلیل این یافته می‌توان چنین بیان کرد که تفاوت نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در بین دانشکده‌ها حاکی از تفاوت نیاز بر حسب رشته تحصیلی آنان و شغل مورد نظر آنان در آینده است و از طرفی نیاز بالا در برخی از دانشکده‌ها احتمال دارد ناشی از میزان آگاهی دانشجویان از وضعیت مشاوره و به ویژه مشاوره حرفه‌ای باشد. بنابراین بر اساس این یافته و یافته های سایر پژوهشگران در این زمینه‌ها لازم است هر دانشکده‌ای به فراخور نیاز خود از خدمات راهنمایی و مشاوره‌ای در راستای ارضای نیاز دانشجویان استفاده کند.

فرضیه پژوهش: بین نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه اصفهان تفاوت وجود دارد.

با توجه به نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها مشخص گردید که اگر چه بین نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در دو جنس تفاوت وجود دارد، اما از نظر اولویت در چهار نیاز بین دختر و پسر تفاوت وجود نداشته است. این چهار نیاز به ترتیب اولویت در دو جنس دختر و پسر دانشگاه اصفهان عبارت است از: نیاز اول: آشنایی با مهارت‌های شغلی؛ نیاز ششم: آشنایی با مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی؛ نیاز پانزدهم: آشنایی با خلق فرصت شغلی برای خود؛ نیاز بیست و ششم: آشنایی با طرز نوشتن رزومه و در زمینه اولویت در بقیه نیازها بین دو جنس تفاوت وجود داشته است. پس می‌توان بیان کرد که بین نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دختر و پسر در زمینه راهنمایی و مشاوره شغلی تفاوت وجود دارد.

مطالعات ولمن (۱۹۷۳) نتایجی مشابه با نتایج این فرضیه پژوهش در پی داشته است. ولمن طی دو سال به بررسی و ارضای نیازهای شغلی در دانشجویان در دو دانشگاه اقدام کرد و از سمینار برنامه‌ریزی مسیر شغلی برای هر دو گروه زن و مرد دانشجو استفاده کرد.

نتایج این فرضیه پژوهش با نتایج پژوهش‌های بی‌شباب^۱ و همکاران (۱۹۹۸) نیز همخوان است. بی‌شباب و همکاران به مطالعه نیازهای مشاوره‌ای در دانشجویان زن و مرد در دانشگاه پرداختند. در این پژوهش، زنان و مردان دانشجو در دو گروه قرار گرفتند و به بررسی نیازهای شغلی در بین آنان پرداخته شد، این نیازها در مردان دانشجو به مراتب بیشتر از زنان دانشجو

بوده است. نیاز به کمک در زمینه بی‌تصمیمی یا تردید شغلی نیز در بین دانشجویان مرد به مراتب بیشتر از دانشجویان زن بوده است.

نتایج مشابه با نتایج پژوهش حاضر در پژوهش لوکاس و برکل^۱ (۲۰۰۵) به دست آمده است. در این پژوهش نیازهای مشاوره‌ای دانشجویانی که به مرکز مشاوره مراجعه می‌کنند ارزیابی شد. همه دانشجویان چند حیطه ناراحتی خود را گزارش کردند. نتایج به دست آمده نشان داد که بین نیازهای راهنمایی دانشجویان از دو فرهنگ و با دو جنسیت زن و مرد در دانشگاه تفاوت وجود داشته است.

در دانشگاه پنسیلوانیا (۲۰۰۵) نیز نتایج مشابه با این پژوهش به دست آمد، یعنی در این مطالعه بین نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در دو جنس زن و مرد دانشجو تفاوت وجود داشت.

حال این پرسش مطرح می‌شود که چرا بین نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دختر و پسر تفاوت وجود دارد؟ ولمن (۱۹۷۳) بیان می‌کند که پیشرفت حرفه‌ای زنان دانشجو بیشتر بر ادراکات فمینیستی آنان و نکات پوشیده در شخصیت آنان که عبارت است از: وضعیت زنان در کار، نگرش فرا اجتماعی و مادون نسبت به زنان، احتمال تبعیض در مورد زنان و نقش جنسیتی. با توجه به وضعیت فرهنگی - اجتماعی جامعه ایران و با استفاده از این پژوهش می‌توان این طور بیان کرد که نیاز زنان به داشتن شغلی در محیط مناسب و با تنظیم وقت و کارهای خانه و خانه داری بیشتر از مردان حائز اهمیت است. از طرفی نقش زن در پرورش نسلی مناسب برای جامعه نیز باید مورد توجه خاص قرار گیرد.

در ادامه به منظور نتیجه‌گیری کلی می‌توان چنین استنباط کرد که درجه بالای نیاز در زنان شاید به دلیل آگاهی بیشتر این دانشجویان از جریان راهنمایی و مشاوره شغلی باشد، به ویژه نیاز بالای جنس دختر دانشکده روان‌شناسی نشان دهنده آگاهی بالای آنها از فرایند مشاوره شغلی است.

می‌توان عنوان کرد که تفاوت نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در بین دانشکده‌ها حاکی از تفاوت نیاز بر حسب رشته تحصیلی آنان و شغل مورد نظر آنان در آینده است و از طرفی نیاز بالا در برخی از دانشکده‌ها احتمال دارد ناشی از میزان آگاهی دانشجویان در دانشکده‌های دانشگاه اصفهان از وضعیت مشاوره و به ویژه مشاوره حرفه‌ای باشد. بنابراین شایان ذکر است که بر اساس

این یافته و یافته‌های پژوهشگران دیگر در این زمینه، هر دانشکده‌ای می‌تواند به فراخور نیاز خود از خدمات راهنمایی و مشاوره‌ای در راستای ارضای نیاز خود استفاده کند.

منابع

- بابانی، محمود. (۱۳۸۲). *نیازسنجی اطلاعات، مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران*.
- رفیعی، محمد. (۱۳۸۵). *بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد*. دانشگاه آزاد اسلامی. مرکز مشاوره.
- شفیع آبادی، عبدالله. (۱۳۸۲). *راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه‌ای نظریه‌ها و مفاهیم انتخاب شغل*. تهران: انتشارات رشد.
- شفیع آبادی، عبدالله و فرح بخش، کیومرث. (۱۳۸۳). *بررسی مسائل و مشکلات انتخاب شغل در گروهی از دانشجویان دانشگاههای شهر اصفهان و ضرورت ارائه خدمات مشاوره شغلی از نظر آنها*. کار و جامعه، ۵۸، ۳-۸.
- عابدی، محمدرضا. (۱۳۸۳). *بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره‌ای دانشجویان استعداد درخشان دانشگاه اصفهان*. اصفهان: دانشگاه اصفهان.
- فتحی، کورش. (۱۳۷۵). *برنامه ریزی نیازهای آموزشی*. تهران: انتشارات سمت.
- معتدی، عبدالله. (۱۳۸۴). *بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان دانشگاه شهرکرد*. دانشگاه شهرکرد: مرکز مشاوره.
- معاونت امور فرهنگی و پیشگیری بهزیستی. (۱۳۸۴). *بررسی نیازهای مرتبط با سلامت روانی، جسمانی و اجتماعی استان چهارمحال و بختیاری*. سازمان بهزیستی استان چهارمحال و بختیاری.

- Arulmani, G. & Arulmani, S. w. (2004). *Career counseling*. New Dehli: Tata Meyraw - Hill companies.
- Astin, A. W., Korn, W. S., & Riggs, E. R. (1993). *The American Freshman: National norms For Fall 1993*. Los Angeles: university of Californian, Graduate school of Education, Higher Education Research Institute.
- Allison, B. C, Hill, M. L, Curry, P.p., Thaci, A. Henderson, A., & Stevenson, J.D. (2002). *Career needs assessment*. Autumn Quarter, 2002, First Year student's the Ohio State University.
- Bishop, J., & Bauer, K. & Becker, E. (1998). A survey of counseling needs of male and female college students. *Journal of College Student Development*, 39, pg 205.
- Carney, G., Fuhrman, A., & shepherd, J.A. (1970). Decision - making approach to career choice. Unpublished manual, university of Utah Counseling Center. *Journal of the Career Development Quarterly*, sep: 50, 3-7.
- Guneri, O.Y., Aydin, G., & shovholt, T. (2003). Counseling needs of students and evaluation of counseling services at a large urban university in Turkey. *International journal for the Advancement of counseling*, 25(1), 53-63.

- Jussi O.(1998). *Career guidance training: Dealing with uncertainty* International journal for the advancement of counseling, kluwar academic publishers. Printed in the Netherlands.
- Kelly, J.I., & white, E. R. (1993). *Profiling freshman academic characteristics*. University park: Pennsylvania state university, Division of under graduate studies.
- Lunneborg, P.W.(1983). *Assessing student's career needs at a large state university*. University of Washington, Seattle, WA, 8195.
- Luzzo, A.D.(2002). *Career counseling of college students:an empirical guide to strategies that work/* American psychological Association Washington.
- Lucas, M. S. , Berkel, L.A. (2005). Counseling Needs of students who seek help at a university counseling center: A closer Look at Gender and multicultural Issues. *Journal of college student Development*. 46, pg 251.
- McBride, J.L., & muffo, J.A. (1994). Students assess their own career goals and services needs. *Journal of career planning and Employment*, LIV(3), 27-31.
- U .S. Department of labor & Minnesota state college and universities. (2000). *Career planning process*. Pennsylvania state university. (1994). *Career development and placement services annual report, 1993-1940*. university park, PA: Author.
- pennsylvania state university. (2005). *Graduate students , career services needs*. spring 2005.
- Sampson, P.J, Palmer, M. & watts, . G. A. (2003). *Who needs Guidance?* Luxembourg: office for official, center for Guidance studies: university of Derby: and National Institute for careers Education and counseling.
- Savickas , M.L.(2003). *Constructivist counseling for career indecision*. Career Development Quarterly,43,364-373.
- Weisberg, m. , Berentsen, m. cote, A. , Carvey, B. , & Health, k.(1982).An assessment of the personal. Career and academic needs of undergraduate students. *Journal of college student personnel*, 23, 115-122.
- ware, M. E. (1986). *Assessing student's career Needs at a small private university*. Teaching of psychology, 13, 185-188.
- wollman, M., Diane, A., Iohnson, J.E. Bottoms. (1973). Meeting career Needs in Two-Year Institutions. *journal personnel and Guidance*. Vol, 53, No. 9,

پروشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی